

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.
Osebni pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovec,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Leto XXX.

Celovec, 5. velikega srpana 1911.

Št. 40.

Rokodelska razstava v Celovcu.

V soboto, 29. julija t. l. je bila v Celovcu otvorjena rokodelska razstava pod pokroviteljstvom in ob navzočnosti nadvojvode Karla Franca Jožefa, ki se je v ta namen pripeljal v Celovec dan poprej, v petek zvečer ob 7. uri. Pred kolodvorom je bila zbrana ogromna množica ljudstva in je čakala nadvojvode. Na peronu zunaj so čakale visoke glave visokega gosta, kakor deželni predsednik baron Hein, dežel. glavar pl. Aichelburg, stolni dekan Gvidon Bittner kot zastopnik odsotnega kneza in škofa, celovski župan dr. pl. Metnitz, vojaštvo, veteranci itd.

Pri sprejemu nad vse ljubeznjivega visokega gosta se je pa pripetila za celovskega župana in advokata dr. pl. Metnitza zelo mučna neprijetnost. V pozdravnem nagovoru je gospod župan namreč takoj po prvih besedah poudarjal, da je razstava v Celovcu razstava — nemškega rokodelstva. Brez dvoma je čutil ta famozni — zastopnik Slovencev v deželnem zboru veliko svojo ne-taktnost in je postal tako zmeden, da ni mogel naprej govoriti. Iz tega nad vse mučnega položaja ga je pa rešil visoki gost, ki je takoj prebral svoj odgovor.

Zalostno in za koroške razmere značilno je, da razni zastopniki v deželi celo take trenotke zlorabljajo, da Slovence žalijo, kakor je to storil Metnitz!

Konečno res ne vemo, kakšna razstava da je v Celovcu! Metnitz jo je oficijelno pred Njega svetlostjo nadvojvodom Karlom Francem Jožefom imenoval razstavo nemških obrtnikov, »Freie Stimmen« jo tudi tako nazivajo, sicer pa se zopet oficijelno naglašalo, da je menda koroška rokodelska razstava.

Ko se je prikazal nadvojvoda in vstopil z deželnim predsednikom v voz, ga je občinstvo navdušeno pozdravljalo, Njega svetlost pa je veselo smehljalje se odzdravljaj; značilno pa je, da je šolska in sploh neodrastle mladina pozdravljala s »Heil!«

Zvečer ob pol deseti uri se je vršila po mestu v čast nadvojvodi velika bakljada, ki so se je udeležila skoro vsa nemška društva iz Celovca in okolice. Slovenska društva niso dobila nobenega povabila in se je sploh skrbelo, da Slovenci oficijelno niso mogli izraziti svojih čustev udanosti do cesarske hiše. Tudi posebnost, pridržana edinole koroškim nemškim nacionalcem. Njega svetlost se je odpeljal iz Celovca v soboto z vlakom ob polnoči.

V Celovcu imamo torej razstavo, o kateri Slovenci kot taki nismo bili oficijelno prav nič obveščeni in kot taki k otvoritvi nismo bili vabljeni. Po pravici se torej vprašujemo, kakšen namen ima pravzaprav ta razstava?

Ne da bi si prisvajali svojstvo kakega preroka, že sedaj poudarjamo, da bo razstava glede namena in v gmotnem oziru doživela velik fiasko! Pomislimo! Koroška je v narodnem oziru mešana dežela; Slovencev pa se pri razstavi namenoma sploh ni upoštevalo in se je takorekoč hotelo s tem naglašati, da je razstava samo za Nemce! Torej bo šel od Slovencev le en del radovednejšev k razstavi, mase pa ne bo, zlasti še kmetov ne bo zanimala, ker je rokodelska razstava. Nadalje mejite na Koroško Spodnja Štajerska in Kranjska, torej slovenski deželi. Prebivalci teh dežel se bodo za razstavo brigali toliko, kakor za lanski sneg, ker se niti za agitacijo v toliko ni poskrbelo, da bi se bilo vsaj slovensko časopisje naprosilo, da bi o razstavi poročalo slovenskemu občinstvu. Še manj zanimanja za razstavo bo seveda kazala Primorska.

Kakšen namen ima še torej ta razstava? Dunajčanje ali Gradčani, pa tudi Tirolci ne

bodo prihajali kupovat rokodelskih izdelkov — v Celovec. Saj vsak Dunajčan na primer, ki gre po dunajskem »Ringu«, vidi doma več in boljše reči, ki njega zanimajo, kakor pa bo to na celovski razstavi. Za samo en dobršen del deželanov domačinov pa pametni ljudje ne prirejajo dragocenih razstav.

Nacionalna zagrizenost je celovške heil-brate torej zaslepila, da tirajo že itak revni rokodelski stan s takim načinom svojega delovanja — v pogubo. Na to menda pl. Metnitz ni pomislil, ko je poudarjal, da je razstava nemška; ni pomislil, da ni izključeno, da bo vsled take razstave prišel morda marsikateri revnejši rokodelski mojster ob svojo eksistenco. No, Metnitz in njegov možnjček se bosta kljub temu redila še vnaprej!

Zares neprijetno je, da celo v takih trenotkih ne moremo biti tiho, toda krivi nismo Slovenci, ampak le nemški nacionalci! Nemški nacionalci pač pri nobeni priložnosti ne morejo prikriti svojega sovraštva do Slovencev, za katere imajo samo še hinavskosladke — besede, pa še te le za časa volitev. Štafaže pa značajni Slovenci tem ljudem v istem trenotku, ko nam dajejo brce z nogami, nikdar ne bomo delali! Kaj pa bodo storili slovenski neznačajneži, ki bodo sodelovali pri raznih veselich ob tej razstavi, to pa je njihova reč in slaba »slava«! O razstavi sami pa bomo še izpregovorili.

Državni zbor.

Poslanec Grafenauer na delu.

Komaj dober teden dni je zboroval novi državni zbor, ki je v soboto šel na počitnice, že se je oglašil tudi naš vrli narodni zastopnik gospod poslanec Grafenauer na Dunaju za svoje volilce z jako koristnimi, umestnimi predlogi.

nega bega. Nič več se ni slišalo o njej. Stara dva Bitonyjeva sta že davno živela v vasi. Fužine so se tupatam še kaj oglasile in zopet utihnile.

Na oglarjevem domu se je pa medtem razvijal pop dolinske rože. Orila je pesem iz nežnega grla po bajnem gozdu, mešali so se nežni glasi s harmonijo listov. V pomladnih nočeh se je zasvetila bela srajca med oknom koč, odmaknila je roka roženkravt in sklonila se je temnolasa glavica v močno dlan mladeniča iz vasi ...

Zaukal je potem nekdo v dolino, legla je glavica na blazinico in zasanjala je duša deviška sanje hrepenenja pomladnega in ljubezni ...

Vrnimo se zopet ob pot na mehki mah k Ivanki. Veliko več ti jasen dan, veliko pravljič, veliko sanj hrepenječih duš. Tajnosti srca veste mehke sapice, zeleni drhteči lističi ...

In ko pride jesen, ko odpada listje, takrat gre tudi spomin z vami v grob. Ugasne hrepenenje, kakor življenje vaše ...

Mraz jo je stresel na mokrem mahu. Prestrašena je vstala in hitela v dolino. Tih kašelj se je je polotil nazaj grede, da je v hudi slutnji pospešila korake. Ko je prihitela domov, se je je Neža kar ustrašila. Bled je bil in poten Ivankin obraz, prej tako cvetoč in rdeč, kakor njeni nageljni v oknu.

»Za božjo voljo, Ivanka, prehladila se bodeš,« je prestrašena zavpila in jo hitela

Podlistek.

Oglarjeva Ivanka.

(Spisal Ivan Sanjin.)

(Konec.)

Valerija je bila doma iz Šturij. Očeta je izgubila v hrvaških gozdih, mati ji je umrla, ko je bila stara okrog petnajst let. Sama je ostala na svetu, neizkušena, nedolžna, kakor cvet sredi jesenskih vetrov. Po župniškovem posredovanju jo je vzela jako dobra gospa Bitonyjeva, da ji je opravljala po hiši bolj majhna dela. Iz malega, šibkega dekleta se je kmalu razvila v mično blondinko. Marsikatero oko se je kaj rado oziralo za njo.

Ker ni mogel stari Bitony opravljati toliko dela, je naprosil svojega brata v Trstu, naj mu pošlje sina Josipa v pomoč. Brat je bil zadovoljen, ker je upal, da bodo njegovi otroci podedovali po bratu, ki je bil brez otrok, veliko premoženje.

Vsi so se veselili Josipovega prihoda. Stara gospa je komaj čakala, da počti bič v klancu in zamahne bel robec v lahki kočiji.

Kako veselje je bilo v hiši po njegovem prihodu. Stara gospa je venomer tekala okrog, Valerija je pela pesmico, ki jo je naučila gospa, Giuseppe jo je spremljal na vijolino.

Kako lepi so bili taki večeri. Zvezde so gorele na nebu, pihljale so južne sapice,

šumel je Hubelj. Pel je slavček o tistem hrepenenju, hrepenle so oči in duša ...

»Pripravi vse ...«

Tiho ji je pošepetal te besede in odšel v svojo sobo. Kakor okamenela je stala sredi kuhinje in zrla za njim.

Zganila se je in delala zamišljeno dalje. Ko se je večerilo, je odšla z malim svežnjem skrivoma od doma v Šturije in od tu na pokopališče. Vrgla se je obupno na materin grob in ihtela kakor dete.

Kmalu nato je privozil iz vasi voz. Nekdo je lahno zažvižgal. Kakor da bi se zbudila iz sanj, je strepetala in vstala. Še enkrat se je ozrla na grob, potem je odhitela iz pokopališča. Zaškripala so železna vrata in se zaprla, počil je bič v tihi večer in od drdral je voz in utonil v temi.

Razburjeni so bili v Bitonyjevi hiši, ko niso mogli nikjer najti Valerije. Mislili so, da se ji je kaj zgodilo, a ko so videli, da je v sobi vse raznešeno, niso več dvomili, da je odšla z Josipom.

»Ž njim je šla, ž njim, in nas je pustila,« tako je ihtela gospa Bitonyjeva. Kmalu se je razširila ta novica tudi po vasi in ni bilo več človeka, ki mu ne bi bila še znana občna tajnost o dekličinem begu in najdenki oglarjevi. Tudi Neži je prišlo to na uho, a skomizgnila je z rameni in dejala:

»Ivanka je sedaj naša ...«

Kmalu se je ta dogodek pozabil, le tupatam se je še kdo spomnil Valerije in nje-

1. Dne 21. julija t. l. je vložil Grafenauer v državnem zboru predlog zaradi servitut, t. j. stelje, paše in drv ter zahteval novo odvezo grunta v vseh deželah. Predlog je bil takoj odkazan brez prvega branja dotičnemu odseku.

2. Dne 26. julija je vložil nujni predlog za podporo ubogim pogorelcem v Ukvah. Predlog je bil odkazan odseku, ki se peča s podporami za uime.

3. Dne 27. julija je govoril v raznih ministrstvih (poljedelsko, finančno in predsedniško) zaradi vodovoda v Globasnici. Poslanec se je obljubil izdatna pomoč za vodovod v Globasnici.

4. G. poslanec ima nadalje pripravlenih še več samostojnih predlogov, med temi tudi predlog za obdačbo tujcev in tujih delavcev v Avstriji.

Poslanec Waldner in njegova ljubezen do bližnjega.

Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da se poslanec Waldner silno hujuje in jezi na poslanca Grafenauerja, ker je ta vložil predlog za podporo ubogim pogorelcem v Ukvah. Profesor Waldner, zakaj se jezite — ali iz krščanske ljubezni ali zaradi nelepe človeške zavisti? — Povejte nam!

Sele. Servitute (uslužnosti) in njih odprava.

Poslanec Grafenauer si bo v kratkem ogledal pašnike in travnike ter gozdove v občini Sele, da se uredi servitutne razmere ondotnih posestnikov in se zboljša živinoreja z odpravo servitut. Kmetje v Selah so v tem oziru nujne podpore potrebni in gospod poslanec se bo z vso močjo zavzel za naše vrle Selane.

Dnevne novice in dopisi.

Iz Celovca. Akoravno šele ob 12. uri, in sicer ko že več let vozi električna železnica v beli Ljubljani, so se celovski mestni očetje domislili, da ako hočejo korakati s tekom časa, je treba tudi za mesto Celovec električne železnice. Veliko se je kritikovalo o tej stvari v nemških časopisih — največ pa, ko je stvar meseca marca in aprila t. l. skoraj zaspala in se je splošno govorilo, da zaradi pomanjkanja denarja se ne more ustreči želji ljudstva in napraviti električno železnico. — Prišli smo vendar tako daleč, da se vozimo z električnim tramvajem od kolodvora do Vrbskega jezera. Radovedni smo pa, koliko časa bomo morali še čakati, da se odpre proga do celovškega mirodvora v Anabihl — kajti ta proga je z ozirom na velik obisk mirodvora velikega pomena. — Pazljivi opazovalec razmer pri celovškem »tramvaju« takoj zapazi, da se listonoše c. kr. poštnega urada v službi ne vozijo s

tramvajem. Prej, ko so imeli to podjetje judje v rokah, je bila vožnja s konjskim tramvajem c. kr. listonošem brezplačno dovoljena, — a sedaj, ko imajo električno podjetje nemški nacelniki v svojih lastnih rokah, se listonošem tega še ni dovolilo. Ako pomislimo, da ubogi listonoše celi dan pri sedanjih stražnih vročini od hiše do hiše okoli hodijo in se po izvršenem dostavljanju pošte vsi onemogli domu ali pa na poštni urad vračajo, bi se jim s prosto vožnjo po železnici lahko prihranilo veliko nepotrebne hoje — in to brezplačno. — Kaj bi rekel k temu nemški »Freisinn«, ko bi v Ljubljani predlagal slovenski občinski svetnik, da naj se ne dovoli listonošem brezplačne vožnje z električnim tramvajem, kakor je to storil Všenemec občinski svetnik Artnak v Celovcu? In ta Všenemec Artnak je c. kr. poštni uradnik v Celovcu, kateri se seveda kot občinski svetnik brezplačno vozi s tramvajem, nima pa toliko usmiljenja, da bi vsaj ne nasprotoval pri mestnih občinskih sejah, da bi tudi listonoše c. kr. poštnega urada v Celovcu se smeli poslužiti v službi brezplačne vožnje po električni železnici. Upamo, da sl. mestni očetje vržejo od svoje velike pogrnjene mize tudi nekaj drobtin c. kr. poštnim slugom, kakor se je to že storilo v vseh slovenskih mestih. Ako se to kmalu ne zgodi, pa imamo tukaj jasen dokaz, kako Dobernig in Artnak skrbita takoj po državnoborskih in občinskih volitvah za nemškonalno uradništvo!

Koprivna. — Shod poslanca Grafenauerja. Kakor čujemo in se nam poroča iz Koprivne, bo 20. avgusta na Koprivni shod, na katerem bo poročal g. poslanec Grafenauer in še nek drug govornik o živinoreji. Vrli Koprivničani se že veselijo videti svojega vrlega poslanca v svoji sredi na Koprivni.

Prevalje. (Pravica, kje si?) Akoravno je javno in splošno znano, kake krivice in nasilnosti so se godile pri volitvah v naši občini — vendar se »roka pravice« ne gane in volilni sleparji še vedno prav ošabno pokonci nosijo glave. Voditelj socialnih demokratov, Lahovnik na Lešah, je naznanil orožnikom sleparije in nasilnosti, ki so jih uganjali nemški nacionalci — in namesto da bi bil kaznovan nacionalce Paul, ki je največ goljufal, bil je Lahovnik odpuščen od dela v premogovniku. To je pravica! Drug socialni demokrat Laibacher (tudi voditelj) je bil povišan in prestavljen v Stari trg. Akoravno so sociji naši nasprotniki in prav nič ne žalujemo za njima, vendar se iz tega jasno vidi, da se deli na Koroškem pravica le nemškim nacionalcem! Prav po turško!

V Kranjskigori prirede dne 13. avgusta 1911 popoldne tamošnji pevci svojo veselico na vrtu in v salonih hotela »Razor« ob sodelovanju popolne savske godbe in zvečer s

plesom. Ker smo tukaj že ob jezikovni meji, je važnost slovenskega petja in sploh narodnih prireditev jasna. Rabimo pa v ta namen tudi z ozirom na to, da smo se pevci komaj nekoliko osamosvojili, stika in moralne podpore od strani že dobro vpeljanih starejših pevskih društev. Zaradi tega si usojamo opozorjati že sedaj na ta dan. V tem poletnem času je Kranjskagora hvaležna izletna točka: železniške zveze za dohod in povratek so ob nedeljah še ugodnejše; nahaja se tu že precej letoviščarjev; poleg gostiln so tu še trije hoteli, novo kopališče s prostim bazenom pod gorskimi orjaki, drevoredi in umetno napravljena pota po bližnjih gozdovih. V neposredni bližini vasi — 15 minut z vlakom — ste sloviti Klanški jezери; na dolnji strani pa slap Peričnik in drugo. Čas 13. avgusta je tudi zelo ugoden, ker je v torek po tej nedelji zopet praznik. Vsi zainteresirani se lahko obrnejo v teh zadevah na »Kranjskogorske pevce v Kranjskigori«. Podrobnosti se natančneje še določijo in pravočasno objavijo.

Prevalje. Kat. slov. delavsko društvo priredi v nedeljo, dne 6. avgusta, popoldne po blagoslovu pri Šteklju svoje mesečno zborovanje. Na vsoporedu je zanimiv govor. — Pridite v obilnem številu! — Odbor.

Ziljska Bistrica. Načelstvo hranilnice in posojilnice v Ziljski Bistrici, je sklenilo od 1. avgusta 1911 naprej obrestovati hranilne vloge od dne vložitve do dne vzdige. Obrestna mera ostane kakor do sedaj, namreč: za hranilne vloge štiri odstotke, za posojila na osebni kredit 4¾% proti vknjižbi 4inpol odstotka. — Naznanje daje načelstvo.

Rakole. V soboto, dne 29. julija, popoldne je pogorelo pri domače Drajarju v Rakolah pod Črnim gradom blizu Velikovca. Kako je nastal ogenj, je neznano. Doma ni bilo nikogar. Goreti pa je začelo na skednju. Zgorela je hiša in vsa druga poslopja, z žitom in krmo vred, kar je bilo pod streho. Ostala je le živina in hišna oprava, drugo pa je zgorelo vse. Omenjeni posestnik je pogorel že pred 17 leti in je imel lepa poslopja. Sploh pa dela ogenj v enomer škodo na tej vasi. Drajarjev sosed Peter je pogorel šele pred sedmimi leti in kmalu bi se mu bilo zgodilo ravno tako tudi sedaj. Njegovo poslopje se je namreč tudi že vnelo in le pogumnemu delu kmeta Drobeža in drugih, ki so vagali svoje življenje, se je zahvaliti, da ni pogorelo. Ker je bilo ta dan zelo suho in je bila velika vročina, je le še dobro, da so se obvarovale druge hiše.

Črna. Nadgozdarstvo grofa Thurna v Mošeniku je prepovedalo nabiranje jagod, črnice in malin v grofovskih gozdih in planinah. To je gotovo v zahvalo zato, ker so tukaj ubogi delavci in grofovski najemniki tako slepo sledili raznim gozdarjem in

ogrinjat. »V hišo pojdi, ti dam malo kave ...«

Ivanka je šla, a ni nič pomagalo. Venela je in bledela, kakor večerna zarja nad Čavnom. Tiho se je odpiralo v jesenskih večerih okno, tiho zapiralo. V dolino ni ukal mladenič ... Jesen je bila vedno bolj mrzla in pusta. In prišel je večer, ko so zapeli zvonovi, žalostno, ko je zajokal fant pod oknom in so zveneli rdeči nageljni ...

Zacvele so krizanteme in krasile njeno gomilo. Ihtela sta na grobu stari Mate in Neža ...

Kako hitro pride smrt. Niti pripravljen ni človek nanjo, ko dahne vanj. Naj bo nežen cvet ali hrast, pasti mora, ker usoda zahteva tako. Padla si ti, Ivanka, pade druga, pade jih mnogo. Zamahne kosce na livadi, da zazveni srebrna kosa in pade tisoč cvetov ...

Ni se več odpiralo okno, prazno je bilo, pod njim je sahnil rožmarin. Ni se več zabelila srajca bela v njem, ni se več sklanjala temnolasa glavica ...

Ona, kraljica gozdov, je spavala tam doli sredi krizantem, rdečih in belih ...

* * *

Pretekla so kaka štiri leta po smrti Ivankini. Pozabljen je že skoro bil njen grob, niso več cvele krizanteme na njem. Le malokdaj je prišel fant še pomoliti na grob Ivankin.

V vas je prišla tuja ženska. Lepo oblečena v svili, z zlatimi prstani na roki, je pri-

šumela v cerkev. Začuden so jo izprva gledali ljudje, a sčasoma so se je privadili. Spoštljivo so jo pozdravljali otroci na cesti, na poti.

Gori za vasjo si je postavila malo hišico. Sama je stanovala v njej. Večidel je molila v cerkvi. Z malokom je govorila.

Vaškim klepetuljam je bila posebna uganka. Obirale so jo kot kost. Povsod so govorili o njej, a nikdo je ni mogel spoznati.

Pa kdo se je spominjal več Valerije. Pozabili so jo kmalu, pozabili tudi njeno hčerko Ivanko. Le gozdar Mate in njegova Neža sta še kedaj obiskala mal grob.

Nekega dne je šla tuja gospa proti farovžu. Začuden so gledali za njo, dokler ni izginila v vratih. Stikale so po vasi ženice glave in se menile o tujki.

* * *

V nočeh, tihih, prepričenih s sanjami duš, je vstajala Valerija v svoji hišici, zavila se v črno ruto in odhitela tja doli na kopališče. S solzami je močila grudo, grob svojega deteta. Ljubezen in kes ji nista dala miru, prišla je iz tujine, da preživi zadnje dneve ob grobu svoje hčerke ...

Nekdaj so jo ljudje opazili klečati na grobu, skoraj že pozabljenem. Domislili so se Ivanki in njenega čudovitega življenja, spomnili so se Valerije in zopet so jo spoznali. Obsojali so jo nekateri radi njenega življenja, milovali so jo drugi radi njene nesreče.

Grob Ivankin je zacvel, ker se je zbudil njen spomin. Zopet je hodil pogostokrat

mladenič na njeno gomilo in ihtel. Prišel je stari Mate in Neža, da sta pomolila ...

Ko so se kdaj vsi srečali na grobu, so se spogledali, kakor da bi hoteli reči: »Tudi ti si ljubil?« ... Molče so odšli vsak na svojo stran s spominom na dete, katerega so ljubili vsi z eno in isto ljubeznijo ...

Šumi voda med zidovi razpale Fužine, zazvoni še kdaj mili zvonček v stolpu cerkvice sv. Antona. Vejejo sapice še, kakor da bi vele skozi strune razglašene vijoline. Ne sliši se več pesmica »Santa Lucia«, ne spremljanje vijoline. Ni več mladeniča, da bi mu omahnila roka, zastrlo se oko, zasanjala duša. Spomini še snivajo v prepe-reljih oknih sobic ...

Tiha in prazna stoji oglarjeva kočja sredi gozda. Utihi so veseli spevi, prešeren smeh je zamrl v gozdni tmini. Ne rasto več cvetke na vrtu, ne v oknu. Kadi se dim iz visoke kope, zamišljeno in trudno dreza oglar v njo. Potrta hodi okrog dobra Neža in se spominja rdečelične temnolaske ...

Tudi jaz, Ivanka, se te sedaj, ko rume-nijo gozdi, ko odidejo ptičice, spominjam. Lep je ostal spomin nate v moji duši ...

Spominjam se večera pomladnega, ko je zaukal fant v dolino z nageljnom in rožmarinom. Šepetali so mu lističi o tebi, zvezdice kazale v tvoje okno, kjer je zginila, kakor da bi se zaprlo oko, bela obleka ...

uradnikom in volili nemškega nacionalca Šumija, in to v veliki večini zoper svoje lastno prepričanje. To priča koliko se more »porajati« na razne priliznjene besede nemško - nacionalnih gospodov za časa volitev, ker še priprostemu ljudstvu malenkostnih jagod, črnice in pa malin ne privoščijo ter raje vidijo da v gozdih konec vzamejo. Kadar bodo pa zopet volitve bodo imeli pa zopet polna usta medu.

Belšak nad Pliberkom. (Vihar. — T a t.) Dne 29. m. m. popoldne je bil pri nas precej hud vihar. Mnogo kop sena je razmetalo. — V isti burji od 3. do pol 5. ure popoldne je pri Pogaču v Belšaku ukradel neznan tat iz hleva neko osem mesecev staro tele. Ker je bila veriga k jaslim pribita, je zločinec verigo presekali in jo tako popihal z masnim plenom. Naznanili so tatvino hitro orožništvu, toda tička niso še ujeli.

Tolstivrh. (Strela.) Huda vročina nas tare, tudi drugih nezgod ne manjka. Sv. Ane dan popoldne je strela, ne da bi bilo posebno hude ure, udarila v skedenj p. d. Prikerznika, zažgala in ubila lepega vola ter 30 ovac. Hišo so rešili.

Spodnji Dravograd. (Požar.) Dne 31. julija zjutraj je pogorelo pri po domače Zlimniku v St. Lovrencu. Ljudje so bili v najtrdnjšem spanju. Zapazil je ogenj k sreči domači sin, ki je zbudil druge ljudi, da so rešili vsaj nago življenje in živino. Drugo je zgorelo prav do tal z vsem živim in krmo, tudi dvoje svinj in 30 kur. Kako je ogenj nastal, se ne ve!

Kapla v Rožu. (Ogenj.) Preteklo soboto, dne 29. julija, nas je prestrašil ob pol treh popoldne zvon, ki je tužnim glasom naznanjal, da nekje gori. Požar! In zdaj, ko je spravljeno seno in toliko poljskih pridelkov in vse suho ko trska! In ko smo zvedeli, da gori »pri Mesarju«, smo imeli za izgubljeno celo Kaplo. K sreči je gorela stelna bajta in ni bilo niti najrahljajšega vetriča. Sreča je tudi bila, da je dal posestnik prav letos šele svoje poslopje kriti namesto z deščicami, kakor je bilo prej, s cementom. Domača požarna bramba je ogenj kmalu zadušila. Prihiteli so tudi z brizgalnico z bližnje železnične postaje Svetnavas, tudi požarne brambe iz Svetnevasi, St. Janža, Kosentavra in Borovelj so bile že pripravljene, deloma že na potu nam pomagat, toda hvala Bogu ni bilo več treba. Vsekakor pa je bila nevarnost silno velika, če se pomisli, da so čisto blizu druga poslopja, cerkev in hiša pri hiši. Govori se, da so zažgali otroci iz sosesčine.

Tolstivrh. (Šolskih kazni) pri nas kar dežuje, dasi inace vlada huda suša. Izkaže se vsaka najmanjša zamuda, brez ozira na razmere, potrebe, dolga pota itd., in ljubeznivi c. kr. okrajni šolski svet, nalaga kazni, da se kar kadi! Vzkroji temu pa je tudi ta, da je zapisnikar krajnega šolskega

sveta še vedno gospod nadučitelj, ki potem dela kar hoče. Tu bo treba enkrat korenite od pomoči! Tudi o nekaterih »novih«, prav čudnih naukih, ki se menda razlagajo v naši šoli, bo treba spregovoriti, če ne ponehajo! Torej gospod nadučitelj, vzemite si ta opomin k srcu — in bodite učitelj — ne pa mučitelj naroda!

Kdor mnogo sedi, slabo prebavlja! »Niti rastlinska hranilna sredstva,« piše dr. Granichstätt, mestni fizik na Dunaju, »niti druge zdravilne vode ne učinkujejo v teh slučajih tako ugodno, kot večtedensko zdravljenje z naravno **Franc Jožef-ovo** grenčico. V nobeni družini, v nobenem gospodarstvu naj bi ne manjkalo te mnogo-preizkušene »Franc-Jožef-ove vode«. 25

Romarski vlak na Svete Višarje, Dne 2. septembra t. l. priredi Slovenska kršćansko-socialna zveza romarski vlak za ženske na Svete Višarje. Vlak vozi ob 10. uri 2 min. dopoldne iz postaje Sinčavas in pride ob 2. uri 31 minut popoldne v Žabnice. Drugi dan, 3. septembra, se vrne iz Žabnic ob 2. uri popoldne in pride ob 6. uri 10 minut zvečer v Sinčavas. Cena za osebo 5 K 50 vin. tja in nazaj. Za hrano skrbijo romarice same. Do 21. avgusta se morajo vse zgledati.

Ukve. Cesar je za pogorelce v Ukvah podaril iz svoje blagajne 3000 K. Prevzvišenemu zgledu našega presvitlega cesarja naj sledijo še drugi dobrotniki in podporniki, kajti potreba je velika!

Ruda. (Izstop iz katoliške Cerkve.) Janez Oreschnig, posestnik Podgoro, rojen 14. julija 1886, je s svojim enoletnim sinčkom Albertom 29. junija 1911 izstopil iz rimsko-katoliške Cerkve.

Kamen pri Škocijanu. (Premogokop), katerega menjaje opuščajo in se ga zopet lotevajo, je sedaj prišel v last nekega tirolskega konzorcija. Pričelo se je novo preiskovanje ter se v okolišju — po poročilu »Celovčanke« — našlo okrog 60 kvadratnih kilometrov (!) premog vsebujočega sveta. Da je precej premoga tukaj, se je vedno trdilo; težkoče pa delata železnica in Drava, pod katerima leže baje glavne žile. Misli se že na tovarniško izdelovanje takoimenovanega »koksa« in »briketa«. Lepo in prav, pa bojimo se spremljevalcev: grdega nemčurstva, surovosti in brezkončnega pijančevanja, katerega žrtev zna postati marsikateri naš, doslej še pošten in značajan fant ali mož. Slovenci, pozor!

Sinčavas. Dovažanje leče v zadruho. Prej kot druga leta je letos dozorela leča; deloma je že pokošena in gospodarji bodo pričeli dovažati. Povprašujejo že: kakšna bo cena? Povedati moremo le, da tega še nikdo ne ve, ker leča ni pridelek, ki bi imel tako stalne in obče znane cene, kakor jih ima belo žito. Zadrugi bo ljubo, če bo cena visoka, a zadruga se mora rav-

nati po trgu sploh, ravnati se mora po odjemalcih. Zadrugniki so se že mogli prepričati, da jim je zadruga vedno koristila, da ni iskala dobička, hotela je le iti ljudem na roko pri prodajanju pridelkov. V zadnjih letih pa smo vedno in vedno doživeli, da se leča, ki se v zadrugo prepozno pripelje, v poznejšem času pač ne da prodati. Gospodarji čakajo boljših cen, saj jim tega nikdo ne zameri. potem pa le pripeljejo. Po leči pa se najbolj povprašuje v mesecih avgusta in septembra, meseca oktobra se trg že pomirjuje in decembra meseca po nji sploh ne povprašuje. V prejšnjih letih so se ostanki tudi še po zimi prodajali, ali promet je postal zdaj nekako drugačen. Trgovina se razvija takoj v jeseni, in kdor je blago zadnje leto hranil, je trpel čutne izgube. Čutne izgube je trpela tudi zadruga, ker je to blago v prepozno terminu še sprejemala. Zato naznanja odbor, da se letos leča od Vsih svetih naprej, to je od 1. novembra naprej, ne bo več sprejemala ali k večjemu po tako nizki ceni, da se brez izgube še da prodati za krmo. Zaslužek zadruga je pri navadnem žitu tako skromen, da za obrestovanje investiranega kapitala navadno ne preostaja sredstev, zato se pa mora delati previdno, da nikjer ni nepotrebnih izgub. Ako pa kdo želi in se upa igrati na boljšo ceno in čakati, naj zadrugi napove množino blaga, s katerim razpolaga in zadruga ga bo skušala prodati zanj tudi še pozneje, a popolnoma na riziko dotičnega posestnika.

Št. Lenart pri sedmih studencih. (Blagoslavljanje novih kapelic.) Po požrtvovalnosti ločilske soseske, gosp. Bruggerja in Pajovca se je posrečilo dve zanemarjeni potni kapelici popraviti; v nedeljo pa se je vršila slavnost blagoslovljenja teh kapelic. Prišli so č. g. dekanjski svetovalec in mestni župnik Juri Trunk, ki so najprej zbranim vernikom v vnetih besedah razložili pomen kapelic in jih nato blagoslovili. Domači cerkveni pevski zbor je zapel pri tej priliki dve lepi pesmi. Da bi kmalu drugi sledili lepemu zgledu vrlih Vočlanov!

Grabštanj. (V slovo.) Minulo je še komaj leto, kar smo bili dobili v Grabštanj kaplana g. Valentina Mörtl, pa že so nas v četrtek, dne 20. julija, zapustili. Res neprijetno doni vsem ta novica, ker tako izvrstnega kaplana smo imeli, pa so že morali proč. V nedeljo, 20. julija, ko smo šli iz cerkve, so se slišale od ljudstva pritožbe: »Škoda zanje, tako dobri in tako ponižni so bili!« — Pa saj tudi res! Bil je odhajajoči gospod kaplan vsem za vse: Izvrsten katehet v šoli, ljubljen od otrok; na prižnici vnet oznanovalec božje besede in v spovednici neumorni spovednik. — Pa tudi izven cerkve, na narodnem polju je bil neustrašen in neutrudljiv delavec in boritelj. Našemu iz-

Na Zingarci.

(Iz Roža.)

Srce pa tja me sili, v krasni Rož, v mojo domovino, me sili v vasi, obdane okrog z gorami! Nazaj v planinski raj! Zdi se mi, da sije tukaj solnce svetlejši, da je nebo bolj temno modro in drevesa kažejo bolj temno barvo.

Lep poletni dan me je privedel na Zingarco. Gora je visoka 1592 metrov.

Kaj vidi opazovalec na južni strani?

Ljubeljski prelaz razdeli Karavanke v vzhodni in zahodni del. Na vzhodni strani se pomika za Ljubelom Baba. Za Babo se vzdiguje s kranjskih tal, iz doline Svete Ane proti vzhodu 15 kilometrov dolga skalnata Košuta, visoka 2135 metrov. Košuta pošlje proti severu 2141 metrov visoki Obir. Varhi Košute proti severu so: Setiče (1925 m), Črni vrh (1690 m), Macn (1624 m), Grlove (1842 m) in Baba ali Korošica (1969 m).

Zahodni del obstoji iz Begunšice (2063 metrov), katera se vzdiga na zahodni strani Ljubeljskega prelaza in katero pošilja Zelenica proti jugu. Pred Begunšico je Zelenica (2028 m). Pred Zelenico so Rjavca, Bela peč in Sveta peč. Na desni strani Zelenice ima Vrtačo (2179 m) svoj sedež. Med Vrtačo in Bielšico ali Svačco se nahaja prelaz čez Vrtačo. 27. velikega srpana 1813 so hoteli priti Francozi čez prelaz na Koroško iz Kranjskega. Morali so se pa vrniti nazaj,

ker je bila njih glavna četa premagana od Avstrijcev, kateri so se bojevali na Ljubeljskem prelazu. Zraven Svačce prebiva kralj Karavank, Stol (2239 m). Stol pošilja proti severo-zapadu že omenjeno Bjelšico in Ovčji vrh (2027 m). Med Bjelšico in Ovčjim vrhom je Mačinski prelaz, kateri loči Podnarsko dolino od Mačinske planine. Stolu se pridruži na desni strani Vajnaš, temu Kočna in ta ima kot sosedo Rošico in samotarjevo teto Golico. Teti krati čas Jopa (2144 m). Psinski vrh (1580 m), del Zingarce, pa ima za prijatelja Mačinski vrh. Med Psinskim vrhom in Zingarco stanuje Vranjca. Čez Vranjski prelaz prihajajo ljudje iz Bistrice v Rožu v Slovenji-Plajberg. Iz tega kraja se priredi lahko mnogo izletov na različne vrhe Karavank. Ko še ni bilo Ljubeljske ceste, je vodila glavna pot iz Kranjskega čez Vranjco na Bistrico v Rožu.

Pred Zingarico se razprostira Plajberška dolina. Nekaj hiš Slovenjega-Plajberga stoji na južni strani Zingarice. Ta gora je proti Slovenjemu-Plajbergu v svojem telesu skoro večinoma votla. Izkopavala se je iz zemlje mnogo let ruda, iz katere so pridobivali svinec. Že je minilo pet let, odkar se je to delo opustilo. Priteklo je preveč vode v jame in ta je zavezala delavcem roke. Govori se, da se bo v bodočem odprla Zingarca ob severni strani in da bodo od tam pričeli iskati rudo.

Plajberški dolini nasproti, proti južni strani, se razprostira »Podnarska dolina«,

ravno pred Vrtačo, najlepša dolina Karavank. To dolino loči od Ljubeljske doline gora »Kozjak«. Ljubeljsko dolino spremlja Ljubeljska cesta, zidana od deželnih stanov na Koroškem in Kranjskem 1670—1680. Cesar Karl VI. je potoval po tej cesti, ko je obiskal Italijo. Ko še ni bilo železnic, je bil promet čez Ljubeljski prelaz jako živahen. Na Ljubeljskem prelazu je bilo več shramb za različno blago.

Proti severu pa razveseli oko mnogo vasi iz Roža, skozi katerega se vije modri trak Drave. Na desnem bregu leži Rožna dolina, na levem bregu se vzdiga Satoric. Na tej gori stoji Humberški grad. Opazi se tudi Celovec in mnogo vasi celovške okolice. Po Vrbskem jezeru pa se gibljejo čolni in ladje. Bilo je proti severu nekoliko oblačno in ni bilo mogoče razločevati natančno posameznih vrhov.

Na zapadu se je dvigal Dobrač.

To je imeniten prizor. Duša uživa, pozabi vse tuge. Okrog sveži planinski zrak, velikani, skrivnostni mir. Tihoto prekine le žvižg državne železnice in glasovi različnih gozdnih živali. Seveda le za hip. Potem pa vlada zopet neskončna tihota. Odtrgan je bil tudi encijan in djan med liste knjige in mi bo budil pri njegovem pogledu spomin krasne prirode na Zingarci. Telesno in duševno se človek poživlja v teh višavah in postane prenovljen in zmožen za novo delo.

obraževalnemu društvu »Skala« je prizadeta z njegovim odhodom huda izguba. Za društvo je kot odbornik (tajnik) neumorno skrbel za njegov naraščaj in procvit. Da je društvo »Skala«, ki se je ustanovila za časa njegovega tukajšnjega bivanja, tako lepo napredovalo, je v prvi vrsti njegova zasluga. Skratka: bil je občepriljubljen in v vseh slučajih ga bomo težko pogrešali. Le našim nasprotnikom se je ob njegovem odhodu odvalil težak kamen od srca. Njim je bilo namreč odveč, da bi tak mlad gospod že kaj vedel in se jim upal ugovarjati. Nasprotnikom ni bilo prav, da se je gospod kaplan zanimal za mladino, ki naj bi našla pravo izobrazbo v našem društvu, katere, žal, v naši sedanji šoli otroci ne dosežejo, ker se jim ubija le nemščina in zopet nemščina v glavo. Pa saj te grabštanske posilince že zdavnaj poznamo; duhovnik jim je sicer deveta briga, le tedaj se spomnijo nanj, kadar imajo priložnost udrihati čez te črne — farje — in to je navadno v gostilni pri polnih kozarcih. Tam je njih najljubši posel preresetavati duhovnike, četudi bi ne najdlji na njih druge napake, kakor to, da je duhovnik, črna suknja samo jim že zadostuje. — Mi pa smo se s težkim srcem ločili od gospoda kaplana. Izrekamo mu iskreno zahvalo za njegovo zvesto delovanje, zlasti pri našem društvu ter mu želimo tudi v nadaljnjem delovanju obilno uspehov in božjega blagoslova!

Medgorje. (Dodatek k volitvi.) Da se izpopolni in zastopi zadnje poročilo o volitvi v Medgorjah, dostaviti je še treba to-le: Ime onega famoznega volilnega komisarja v Medgorjah, ki je tu letos tudi uradoval kot famozni števni komisar, je Jožef Levec, c. kr. davčni asistent v Celovcu. Da je bil volilni imenik zelo popoln, dokazuje to, da je v njem manjkalo samo 25 naših in 26 drugih, torej skupaj 51 volilcev! Kajne, imeniten dokument to!

Medgorje. (Igra »Vestalka«.) Tu je bila letos že druga igra naše Marijine družbe; prva, »Sveta Neža«, je bila že majnika. Dekleta so se učile že mesec prej in so igro že večkrat poskusile. Čeprav je popoldan vreme nagajalo in nas je dež dvakrat poskropil, vendar se je igra do konca izvršila. Naš prijatelj, doma na Žihpoljah, se je potrudil k nam in šaljivo kandidiral za župana; želimo mu le, da bi kot posestnik pri nas kmalu resnično zasedel županski stolček, ker bo veliko bolj za porabo kakor so drugi. Počastili so nas č. gosp. Valentin Mörtl iz Grabštanja in šest udov »Edinosti« iz Št. Tomaža. Po kratkem vezanem pozdravu igralke Katarine Lužnik in povedani vsebini č. g. domačega župnika se je začela igra, gotovo prvokrat pri nas na Korškem. V igri se pripoveduje, da Vestalke v Rimu so darovale svoje čisto življenje ajdovski boginji Vesti. Tudi med njimi je večkrat vladal boj za prvenstvo in za zvestobo v svoji službi. Vendar se vidi, da je krščanska vera in ljubezen že za cesarja Nerona začela zmagovati v Rimu. Prej ajdovska Evdoksija postane po zgledu svoje krščanske sestre Evfemije kristjana in umrje na odru pri svojem grobu, obdana od šesterih ljubih nedolžnih angeljcev. Sme se reči, da so vsa dekleta po pravici prav lepo in nekatere izvrstno igrale. To je bilo delo Marijine družbe za svoje starše, prijatelje in znance v duševno razvedrilo. Ob koncu smo še videli prav lep in ganljiv prizor: »Fantič, le gor vstan'!« Narodni mladenci po domače Blatnikov Nanti jemlje kot mlad rekrut slovo od svoje mamice (svoje sestre Amalije), a kot vojak na straži ustreljen umrje v varstvu Matere božje in nedolžnih angeljcev, ki so držali v rokah mladeniški venec in dve liliji. — Po končanem vspredu in odpeti cesarski pesmi smo med deževjem odšli proti domu. — Udeležba je bila dobra, tudi vstopnine se je precej nabralo v korist Marijinega kipa v Medgorjah.

Književnost.

Romarica. Povest iz naroda. Spisala M. Buol, poslovenil O. Veselko Kovač, misijonar na Kitajskem. Ta resnična povest se je vršila na Tirolskem, glavni moment pa na svetovnoznani božji poti na Svetih Višarjih. Izredno zanimiva in podučna povest je ponatisnjena iz »Domoljuba« in je izšla v jako lični zunanji opremi s krasno naslovno

sliko. Cena za broširan izvod znaša 1 K 20 v., za vezan 1 K 60 vin. Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Z navedeno knjigo je »Katoliška Bukvarna« podarila slovenskemu ljudstvu povest, ki se bo v kratkem med narodom tako oživela, da jo bodo babice svojim poznim vnukom pripovedovale v dolgih zimskih večerih, sedeč ob gorki peči.

Povest je posneta po resnični zgodbi in več oseb, ki v nji nastopijo, je še med živimi. Micika, hči premožnega kmeta, je podvržena strašni bolezni — meče jo namreč božjast. Svojo bolezen skriva pred vsakim in radi nje odreče svojo roko mizarju Kandidu, ki jo snubi, četudi ga ljubi.

Polna zaupanja se slednjič zateče k Devici Mariji ter se napoti peš iz Tirolskega na slovečo božjo pot na Svete Višarje, kjer jo Marija reši strašne bolezni.

Povest je prepletena z mnogimi zabavnimi in zanimivimi dogodki, ki blagodejno vplivajo na bralčovo srce in duha.

Knjigo, ki se dobi in naroča v »Katoliški Bukvarni«, vsem kar najtopleje priporočamo. Naše ljudstvo naj poseže po tem lepem, človeško srce oplemenujočem čtivu!

Dedek je pravil . . . I. zvezek. Marinka in škrateljčki. — Bom že še! Pravljici. Spisal Julij Slapšak. Cena 1 K 20 vin., vezano 1 K 60 v. Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Menda še nismo imeli v rokah mladinske knjižice, ki bi jo bili s tako prisrčnim veseljem brali, kakor ravnokar imenovano. To ni navadna povest sivolasega dedka, kakor pravi naslov; slavonspev je to, krasen slavonspev na otroško ljubezen do matere. — Uboga vdova z malo Marinko gostuje v bajti pod gozdom zunaj vasi v veliki revščini; zaradi pomanjkanja hudo zboli, a niti grižljaja kruha ni več pri hiši. Vrh vsega tega dobi še sporočilo, da mora iz bajte, da bo tam bival bratov pijani brat. Dekla Tereza, ki je prinesla to žalostno sporočilo, obljubi bolni vdovi, da ji prinese drugi dan zdravilne grenkulje iz srede gozda, ki jo gotovo ozdravi. To sliši mala Marinka in v otroški ljubezni do matere ne more čakati do drugega dne in brž odhiti v gozd po zdravilno grenkuljo. Tu pa zgreši pot, noč je prehit, utrujena zaspi v gozdu. V prekrasnem popisu se popisuje, kako pridejo dobri škrateljčki, ki poznajo njeno ljubezen do matere, jo čuvajo, ji prinesejo zdravilne grenkulje, jo bogato obdare in poneso na kraj gozda h koči mamice. Marinki naroče, naj ne neha ljubiti mamice, sicer bi privihrali k njej, pobrali ji vse dobrrote in hišo prekucnili. Z darovi si kupi Marinkina mati zdrave hrane in zdravil, ozdravi zopet, kupi hišo sredi vasi, srečni živita z Marinko v prisrčni ljubezni in nič se jima ni bati škrateljčkov, da bi jima pobrali dobrrote in hišo prekucnili. — Živo in prisrčno je pisana ta povest.

Nič manj mikavna za otroško domišljijo ni druga povest: »Bom že še!« Deček Boštjanček nikoli ne stori precej, kar mu mati ukaže, vedno poje svoj »bom že še«. Mati je zanj v velikih skrbih: pijanec bo, pretepač, zabavljač, kakor toliko drugih, ki so bili taki kot on. Hude sanje pa dečka nagloma izpremene: umrl je, strašno je trpel v pekl, prošil olajšav, a vedno so mu peli v pekl: »bomo že še«; od tedaj je postal deček ubogljiv in srečen.

Obe povesti imata v zelo mikavni obliki silno mnogo vzgojnega v sebi. Vidi se v njih, kako zelo pozna gosp. pisatelj otroško dušo. Te dve povesti smemo po pravici imenovati

delo, kakršnega smo si že davnaj želeli za našo deco.

Knjižica ima zelo prikupljivo zunanjo opremo in krasno naslovno sliko; tudi med besedilom je več lepo izdelanih slik.

Ravnokar je izšla v založništvu v Ljubljani naša »Družinska pratika« za leto 1912. z zelo raznovrstno, zanimivo vsebino ter mnogimi, letos posebno izbranimi slikami. Dobiva se od sedaj nadalje v vseh trgovinah. Cena 24 v izvod, po pošti 10 v. več. Kdor bi je ne mogel dobiti pri domačem trgovcu, naj si jo naroči v Ljubljani pri »Katoliški Bukvarni« ali pa v prodajalni »Katoliškega tiskovnega društva«. Zahtevajte povsod našo »Družinsko pratiko« s podobo sv. Družine. Razprodajalci dobé znaten popust.

Gospodarske stvari.

Pomoč pri porodu. Navadno se porodi pri naših domačih živalih pravilno vrši, ker se pa strema za tem, zboljšati pleme z ozirom na telesne oblike, lepoto in razne užitke, se dostikrat družijo med seboj živali različnih telesnih oblik in lastnosti, ki niso v pravi primeri telesu matere živali. mladič se vsled premalo pregibanja jako zredi in močno zrase, razen tega so še dostikrat druge okoliščine, da je človeška pomoč pri porodu potrebna. — Opazuje se večkrat, da so ljudje preveč nestrpni in nemirni. Takoj ko se prične porodne bolečine in mladič ne pride precej na dan, se vrta, išče in obrača na vse strani in dostikrat spravi mladiča v nepravo lego. Pri porodu je treba predvsem miru, potrpežljivosti, ko se prikažejo posamezni deli mladiča, se šele pogleda, je-li lega prava in nato se polagoma brez sile potegne, medtem se še porodni organi raztegnejo. Dostikrat se pri porodnem aktu vsled sile in neumnosti ljudij rani žival smrtno ali pa postane za pleme popolnoma nerabna, posebno močno pa vpliva to na mlečnost dotične živali. — Naravna lega je ta, da ima mladič glavo na obeh sprednjih nogah. Ako se porod pravčasno ne vrši, se je treba prepričati glede lege mladiča, v ta namen si krepka oseba poreže nohte desne roke in isto namaže z oljem ter poseže v notranje dele počasi, previdno. Najobičajnejša napaka je, da zaostane ena noga in se vkrivi v kolenu, treba je torej nogo uravnati in dati nanjo zanjko, katero prime drugi pomagač. Kadar ima žival odpadke, se polagoma potegne, in sicer v isto smer, kakor žival leži. — Teden pred porodom se priporoča žival postaviti v zavaro kot v hlevu, kjer ni prepiha, kar je važno posebno v zimskem času in kamor ne more druga živina. Nastljati je treba dobro in tako, da žival leži z zadnjim delom nižje. Vsak kmetovalec naj bi znal toliko, da bi bil v stanu bolj po človeško ravnati s svojo živino, tako bi se dostikrat obvaroval občutne škode.

Gnojite s fosforjevo kislino! Največ se vzame zemlji fosforove kisline, ki se nahaja v vsakem žitu, mesu in v mleku, v obliki teh pridelkov roma ta važna redilna snov v mesta itd. V 3000 kg mleka je 6 kg fosforove kisline, 5-1 kg kalija in 5-1 kg apna. Zato ravno teh redilnih snovij naši zemlji najbolj primanjkuje, travniki dajo krmo, ki je na teh snoveh jako uboga, zato se pa skuša v novejšem času to nadomestiti z pokladanjem klajnega apna. Gotovo je, da klajno apno nikoli ne koristi toliko na ves razvoj živali, kakor dobro seno, ki je bogato fos-

Le tedaj

doseže kakovost fine zrnate kave svojo polno veljavo, če voli cenjena gospodinja kot kavni pridelek najzanesljivejšo vrsto!

Najbolje storite,

če uporabljate izdelek, ki se je izkazal že desetletja kot najboljši, „pravega :Francka:“ iz tovarne Zagreb, vendar pa izrečno le onega s kavnim mlinčkom kot tovarniško znamko.

Pijte samo „Tolstovrško slatino“

ki je edino slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda.

Naroča se: Tolsti vrh, p. Guštanj, Koroško.

Od vsakega zaboja plača podjetje 20 v. v društvene narodne namene, kamor naročnik določi.

forove kisline. Neobhodno potrebno je torej, dati travnikom nazaj, kar se jim jemlje pri vsaki košnji leto za leto, namreč fosforove kisline v obliki Tomaževe žlindre. Kakor se bolan človek nikoli ne ozdravi, če povzije še toliko kilogramov na dan Sana-togen ali Somatose in druge malovredne preparate, ampak z mlekom, mesom in rast-linsko hrano, ravnotako ne bo mogla uspevati živina, četudi ji boste dajali po ce-le škafe klajnega apna in malovredno seno, pač pa bo vsak kmetovalec uspešno kr-mil in pital svojo živino, ako bo pokladal dobro sladko seno, ki vsebuje zadosti fos-forove kisline, ter zraven še drugo primer-no krmo. Zato gnojite s Tomažovo žlindro njive in travnike, za 1 ha zadostuje 600 do 800 kg popolnoma, uspeh boste imeli več let!

Raznoterosti.

5000 volilcev za Kunschaka. Deželni po-slanec Kunschak, ki je pri zadnjih državno-zbornih volitvah na Dunaju vsled pritiska združenih Judov in socialnih demokratov propadel, je bil obsojen na tri dni zapora, ker je v dunajskem občinskem svetu pre-hudo prijel odpadnika krščansko-socialne stranke, občinskega svetovalca Hraba in socialnega demokrata Skareta. Kunschak je nastopil zapor v četrtek, 20. julija zvečer in je bil izpuščen v nedeljo, 23. julija zjutraj. Od vseh krajev Dunaja in celo okolice je prišlo čakati Kunschaka kakih 5000 volilcev, med njimi tudi dva poslanca. Ko je bil Kun-schak izpuščen pri stranskih vratih, so ga v trenutku vzdignili na rame; belooblečena dekleta so mu izročila šopke. V naglici so priredili shod, na katerem je med velikan-skim navdušenjem množice govoril Kun-schak. Poslanec Spalowsky je v imenu zbra-ne množice obljubil Kunschaku, kot najbolj požrtvovalnemu, najbolj nesebičnemu boritelju za krščansko-socialno misel, neprelom-ljivo prisego. Končal je z besedami: Kun-schak, vodi nas, mi Ti sledimo in nobena moč na zemlji nas ne bo mogla od Tebe od-trgati! — Ta velikanska demonstracija za Kunschaka pove mnogo. Kunschak je res nadvse požrtvovalen in izredno zmožen, ne-sebičen in priljubljen voditelj dunajskih krščansko mislečih delavcev. Žal, da nima akademične izobrazbe in ga vsled tega najbrž rajni Lueger ni izbral za svojega na-slednika. Brez dvoma pa ima Kunschak še veliko bodočnost.

Nevaren obisk. Neka družina v Amster-damu je pred dnevi večerjala na verandi, ki je bila v pritličju. Nenadoma je zapazila hišna gospodinja, da ima desetletna hčerka opraviti v kotu z nekim predmetom, ki ga v temi ni bilo mogoče dobro razločiti. Mislila je, da se igra deklica s psom, ki je stražil vrt in dvorišče. Žival, ki se je pustila mirno gladiti od otroka, pa se je nenadoma okrenila, tako da so ostali postali pozorni nanjo. Obenem so opazili nenavaden blesk v očeh živali. Strah, ki se je polotil vseh, je bil gro-zen. Žival je bil tiger, ki je stal pred njimi in ki se je pustil tako mirno gladiti od otro-ka. Niso verjeli svojim očem, toda ko so si ga natančneje ogledali, ni bilo nobenega dvoma več. Ženske so padle v omedlevico, moški pa so se tiho zmuznili z verande, da ne bi zdražili tigra, poiskali vrvi ter ga zve-zali ravno v trenutku, ko so se mu pričele oči skrivnostno bleščeti in se je pripravljaj k skoku. Zvezanega so prenesli tigra v va-ren hlev. Druga dne so razglasili obisk nenavadnega gosta in javil se je kot njegov lastnik nek mornar, ki je pripeljal žival s svojega potovanja v inozemstvu. Šele pozno zvečer je opazil, da mu je ušel tiger iz kle-tke, bržkone da bi si ogledal ljudi in šege na Holandskem. Lahko si predstavljamo strah, v katerem je blodil mornar ponoči okoli, da bi ušel begunca, ki bi bil v stanu povzročiti velikansko nesrečo. Družina, ki jo je posetil nenavaden gost, si je le težko opomogla od strahu. Najmanj je pač trpel vsled tega do-godka otrok, ki je ves večer gladil s svojimi nežnimi rokami kožo tigru in mu tako za čas ukrotil besnost.

Sežiganje mrličev na Pruskem. Po stari krščanski navadi se mrlič pokopavajo; to pa izvestnim nasprotnikom krščanstva ni pogodu, ker je pokop s cerkvenimi obredi znamenje vsajenja. Vstajenja pa se brez-verci bojijo. Zato se framazoni že dolgo po-tegujejo za to, da bi se mrlič sežigali. Ce-sar pa n. pr. v Avstriji svobodomiselci niso dosegli, to se jim je posrečilo na Pruskem, kjer je bil pred nedavnim sprejet s pičlo ve-čino v poslanski zbornici in pred nekaj dne-vi z 90 proti 84 glasovom tudi v gosposki zbornici pruskega deželnega zbora zakon-ski načrt o sežiganju mrličev. Sežiganje mrličev bo seveda zelo pogodu raznim hu-dodelcem, ki si bodo meli roke, ko bodo tru-pla sežgana, ki so bila n. pr. zastrupljena. Tudi v avstrijskem državnem zboru so svo-bodomiselci pred par leti vložili enak pred-log, ki ga je podpiral tudi eden izmed ko-roških nemškonacionalnih poslancev, toda tedaj je bilo zanje grozdje še prekišlo. Mor-da jim bo zdaj pšenica bolj šla v klasje, ker se je iz volitev povrnil Freisinn precej oja-čen in ima sedaj v svoji sredi tudi zloglas-nega zastopnika te ideje, framazona Zen-kerja, ki je pred par leti tudi v Celovcu strašil s sežiganjem mrličev.

Moderna razsvetljava cerkvâ. Pri veli-kanski katedrali sv. Janeza, ki jo grade v New-Yorku in ki bo ena največjih cerkvâ na svetu, nameravajo uporabljati poseben način razsvetljave, ki je zelo zanimiv. V cer-kvi se bo namreč izključno uporabljalo in-direktno razsvetljevanje, tako da verniki ne bodo videli svetlobnih virov. Ker so luči mnogokrat škodljive za oči ter tudi motijo paznost vernikov, je omenjena rešitev vpra-sanja o razsvetljavi cerkev v principu odo-bravljena vredna, zlasti še, ker se z indi-rektno razsvetljavo, kot uči izkušnja, dá do-seči naravnost velike svečanostne vtise. V newyorški katedrali bodo namreč na balda-hinih nad sedeži duhovščine pritrjena ogromna motna stekla, ki bodo enake barve kot sedeži. Za tem steklom je cela vrsta močnih električnih svetilk, ki pošiljajo sko-zi steklo sicer močno, a milo luč na zbor duhovnikov. Zanimiva je tudi razsvetljava štirih oken nad orgljami. 20 angleških čev-ljev za okni so namreč cele vrste svetilk in reflektorjev z kovinskimi zrcali, katerih svetlobna moč pa se zopet omili s primer-nimi stekli. Na ta način se dá regulirati poljubno luč, ki prihaja skozi okna nad orgljami v cerkev.

Patron stenografov. Španski stenograf Rihard Andura Goni v Villafranci se je obr-nil, kot poroča list »Deutsche Stenographen-zeitung«, na vse stenografe katoliškega veroizpovedanja vseh dežel s pozivom, naj se pridružijo prošnji na papeža Pija X., da tudi stenografi dobe posebnega svetnika patrona. Kakor imajo pravniki za patrona sv. Rajmunda, profesorji sv. Tomaža Akvin-skega, zdravniki sv. Kozmo in Damjana, tako naj bi imeli tudi stenografi svojega patrona. Med drugimi svetniki predlaga tudi sv. Genesta, ker je »notarius«, torej ste-nograf, umrl mučeniške smrti, ker se je branil spisati nek odlok cesarjev proti kristjanom.

Utonil, ker je imel seboj preveč denarja. Iz Seattle, Wash., v Ameriki poročajo:

Truplo Johna Dalzrik, lastnika neke gostil-ne, so našli v Washington jezeru mrtvega. Obtežavala ga je velika vsota kovanega de-narja, da ni zamogel priti na površino. Dal-zrik je padel v vodo in težina denarja mu ni dopuščala, da se reši.

Loterijske številke.

Brno, 26. julija:	47	59	37	85	49
Linc, 29. julija:	55	44	54	80	84
Trst, 29. julija:	69	13	58	64	54

Tržne cene v Celovcu

27. julija 1911 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litr. (biren)			
	od		do		K	v		
	K	v	K	v				
Pšenica	22	—	—	—	14	8		
Rž	18	—	18	92	10	70		
Ječmen	—	—	—	—	—	—		
Ajda	24	—	26	52	12	21		
Oves	22	—	24	—	8	17		
Proso	—	—	—	—	—	—		
Pšeno	—	—	—	—	—	—		
Turščica	—	—	—	—	—	—		
Leča	—	—	—	—	—	—		
Fižola rdeča	—	—	—	—	—	—		
Repica (krompir)	12	—	—	—	6	—		
Deteljno seme	—	—	—	—	—	—		
Seno, sladko	4	50	6	—	—	—		
„ kisló	3	60	4	50	—	—		
Slama	2	40	4	—	—	—		
Zelnate glave po 100 kos.	—	—	—	—	—	—		
Repa, ena vreča	—	—	—	—	—	—		
Mleko, 1 liter	—	24	—	26				
Smetana, 1 „	—	60	1	20				
Maslo (goveje) . . . 1 kg	2	80	3	20				
Sur. maslo (putar), 1 „	2	80	3	60				
Slanina (špeh), pov. 1 „	2	20	2	30				
„ sur. 1 „	2	10	2	20				
Svinjska mast . . . 1 „	2	20	2	30				
Jajca, 1 par	—	12	—	14				
Piščeta, 1 „	2	80	3	60				
Race	—	—	—	—				
Kopuni, 1 par	—	—	—	—				
30 cm drva, trda, 1 m ²	3	—	3	40				
30 „ „ mehka, 1 „	2	40	2	80				
Živina	Počrez		100 kilogr.				Prignalo	Prodalo
			živa	zaklana				
	od	do	od	do	od	do		
	v kronah							
Konji	—	—	—	—	—	—		
Biki	—	—	—	—	—	—		
Voli, pitani	—	—	—	—	—	—		
„ za vožnjo	510	—	—	—	4	2		
Junci	280	—	—	—	1	1		
Krave	300	580	—	—	52	19		
Telice	360	—	—	—	1	1		
Svinje, pitane	—	—	—	—	—	—		
Praseta, plemena	16	58	—	—	166	112		
Ovce	—	—	—	—	—	—		

Zahvala.

Mi podpisani pogorelci iz Rikarjivesi izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo vsem svojim dobrotnikom za podporo, ki so jo nam dejansko v naši nesreči tako obilno izkazali. Posebno se zahva-ljujemo prečast. kn. šk. ordinariatu, milostlj. g. proštu Matiju Randl, slavni c. kr. vladni, blagorodnemu gosp. Majerhoferju, c. kr. okr. glavarju, svojim sosedom in soobčanom in slav. uredništvu „Mira“. Vsem dobrot-nikom iz Koroške in izvun Koroške kličemo:

Bog Vam stotero povrni!

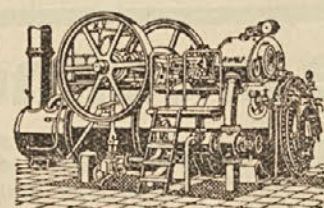
V Rikarjivesi, na dan obletnice požara 23. julija 1911.
Andrej Plantev. — Ana Sternischig. — Valentin Huss.
— Anton Sternischig. — Hirm Janez. — Welzer Fr.
— Tomaž Novak. — Simon Hrowath. — Helena Ogriz.

Bruselj in Buenos Aires 1910: 3 velike nagrade.

R. WOLF

MAGDEBURG-BUCKAU

Podružnica Dunaj, III., Heumarkt 21.

Patentni vročeparni lokomobili

z brezventilnim preciznim upravljanjem.

Izvirna sestava Wolf 10—800 HP.

Najbolj dovršeni in gospodarski stroji za industrijo in poljedelstvo.

Vseh izdelkov nad 760.000 HP.

Zahtevajte in kupujte pri vseh trgovcih slovenske

Ciril in Metodove vžigalice

ki so priznane najboljše.

Glavna zaloga pri tvrdki Ivan Perdan v Ljubljani.

Neokuženo

ostane ono dvorišče, v katerem se uporablja pri pokladanju **Mastin**. Do danes je prvo in razne krme **Mastin**. edino dr. pl. Trnkóczy-ja varstveno sredstvo pri pitanju; pospešuje zdravje in težo klavne živine. — Dobiva se pri trgovcu ali pa potom pošte iz tovarniške zaloge lekarnarja Trnkóczy-ja v Ljubljani (Kranjsko). — 5 zavojev stane K 3:50 franko.

Ženitna ponudba.

Mlad obrtnik na Štajerskem, 26 let star, se želi v svrhu ženitve seznaniti s poštenim dekletom, iz kateregakoli stanu. Nekaj gotovine dobro došle v svrhu povečanja obrata, toda ni glavni pogoj. Dotična bodi vzorna gospodinja, ker voditi ji bo samo gospodinjstvo, drugega posla ne bo imela. Resne ponudbe z natančnimi podatki o družinskih razmerah, starosti itd. in s fotografijo je poslati na upravništvo „Mira“ pod znakom R. P. 1911.

1000 družin se oblači iz **SPY-ja!** s tkalnimi izdelki

**Pošiljatev za poskušnjo po po-
uzetju:**

23 metrov zihenkanafasa »**Rekordia**«, rdeče ali modro prižastega, K 10:60.
23 metrov belega platna za srajce »**Iris**« samo K 11.—.

Vzorci brokata, damasta, oksforda in apartnega modnega blaga razpošilja radevolje zastoj

Starek & Machaně

Spy št. 59, Češko.

U zalozi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Kristusovo življenje in smrt
v premišljevanjih in molitvah.

Poleg Gašparja Erharda za Slovence priredil Štefan Kociančič.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 6.—, za družnike K 4:40, po pošti franko K 1.— več. — V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom K 9:20, za družnike K 6:80, po pošti franko K 1.— več.

Veletrgovina z železnino „MERKUR“ Peter Majdič, Celje.

Velikanska zaloga vsake vrste železnine in v železninsko stroko spadajočih predmetov, kakor: nosilcev, trstja, lepenke, vodovodnih cevi, vseh potrebščin za napravo vodovoda, cevi iz kamenščine za stranišča, strelvodnih delov, vsakovrstnega orodja za rokodelce in poljedelce, mlatilnih strojev, vitlov, slamoreznic in sadnih mlinov najboljše vrste.

Vsakovrstna posoda, železno pohištvo, blagajne in šivalni stroji se prodajajo po nizkih cenah.

Brusni kamni, lepi in dobri, so vedno v zalogi.

Cene nizke! Postrežba točna!

LETNIK **1912**

naše

Družinske pratike

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v »Katoliški bukvarni«, prodajalni »Katol. tisk. društva«, dalje v trgovini Anton Krisper, Vaso Petrič in Ivan Korenčan; v Trstu: prodajalna »Katol. tisk. društva«. Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si usiljevati drugih pratik.

Lovske puške

vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omeji. zavezo: v Borovljah na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Zaradi bodočega novozidanja

hiše je krojno blago po ::
znižanih cenah
naprodaj.

Za prekupce posebne cene.

Z velespoštovanjem

ANTON RENKO, Celovec,
vogel Novi trg in Kramerjeve ulice.

Jožef Božič v Celovcu

Beljaška cesta št. 14

trgovec z mešaním blagom

kupuje in prodaja vsakovrstne deželne pridelke,

kakor žita, maslo, sir, jajca, mleko itd. Zlasti priporoča

patentirano olje za večno luč

in oglje za kadičnice

vsakovrstno kadilo, francoski in navadni stenj, voščene in druge cerkvene sveče itd.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovaška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **keglišče,** pozimi zakurjeno.

Poleti sedi na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 5.000.000.

Rezervni fond čez K 600.000.

Denarne vloge obrestujemo po **4 1/2 0/0** od dne vloge do dne vziđa.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za komad. **Tiske srečke s 4% obrestmi.** Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.